

Suomen himmikiilupistiäiset (Hymenoptera, Chalcidoidea, Eurytomidae)

Martti Koponen ja Veli Vikberg

Koponen, M. and Vikberg, V. 2016: Suomen himmikiilupistiäiset (Hymenoptera, Chalcidoidea, Eurytomidae) [Checklist of Finnish species of Eurytomidae (Hymenoptera: Chalcidoidea)]. – Sahlbergia 22(1): 2–7.

65 species of Eurytomidae are listed from Finland. Of them three species, *Bruchophagus ater* (Walker, 1832), *Eurytoma palustris* Erdős, 1957, and *Systole tuonela* Claridge, 1959, are new to Finnish fauna.

Martti Koponen, Tuoppitie 5 C, FI-50160 Mikkeli, Finland; mar.koponen@surffi.fi

Veli Vikberg, Liinalammintie 11 as. 6, FI-14200 Turenki, Finland; veli.vikberg@pp.inet.fi

Himmikiilupistiäisiä on kaikilla eliömaantieteellisillä alueille maapallolla. Lajeja on yli 1400, jotka kuuluvat 88 sukuun (Noyes 2010). Noyes (2015) luettelee valideja sukuja enää 75. Suomesta on nyt luetteloitu 65 lajia, jotka edustavat 7 sukua. Maalle uusia lajeja esitetään vain 3. Läntisen naapurimaamme Ruotsin fauna on paremmin tutkittu ja sieltä tunnetaan 92 lajia (Hansson 1991, Hedqvist 2003).

Himmikiilupistiäisiä luonnehtii iso nelikulmainen etuselkä (pronotum), tuntosarvissa vähemmän kuin 13 jaoketta, tukeva (robust) tai pitkulainen (elongate) ja himmeäpintainen, noin 1,4–6,0 mm pitkä ruumis. Keskiselässä (mesonotum) on syvät ja täydelliset vaot (notauli). Aiemmin *Tetramesa*-suvun lajit vietiin omaan alaheimoonsa Harmolitinae, mutta nykyisin tämä yhdistetään Eurytominae-alaheimoon.

Jotkut himmikiilupistiäislajit ovat kasvissyöjiä eli fytofaageja. Suvun *Tetramesa* lajit elävät heinien korsissa, kukin laji ainakin omassa heinäsuovussa. Monet lajit aiheuttavat äkämia. Esimerkiksi *Tetramesa brevicornis* elää lampaanadalla (*Festuca ovina*) ja punanadalla (*F. rubra*), *Tetramesa calamagrostidis* metsäkastikalla (*Calamagrostis arundinacea*), *Tetramesa eximia* hietakastikalla (*Calamagrostis epigeios*), *Tetramesa fulvicollis* lusteilla (*Brachypodium*), *Tetramesa cornuta*, *Tetramesa hyalipennis* ja *Tetramesa linearis* juolavehnällä (*Elymus repens*), *Tetramesa longicornis* ruokohelpeellä (*Phalaris arundinacea*), *Tetramesa longula* koiranheinällä (*Dactylis glomerata*), *Tetramesa petiolata* nurmilauhalla (*Deschampsia caespitosa*), *Tetramesa poae* lehtonurmikalla (*Poa nemoralis*) ja *Tetramesa viktorina* karheanurmikalla (*Poa trivialis*). Suvun *Sycophila* useimmat lajit elävät äkämäpistiäisten (Cynipidae) äkämässä, *Sycophila mellea* *Tetramesa*-lajien äkämässä. *Bruchophagus*-lajit syövät hernekasvien siemeniä (*Lotus*, *Melilotus* ja *Trifolium pratense*) ja *Systole*-lajit eräiden putkikasvien (Apiaceae) siemeniä. Suvun *Eurytoma* lajeissa on monen hyönteislahkon (Coleoptera, Diptera, Hymenoptera ja Lepidoptera) parasitoideja. Samassa suvussa on myös kasvissyöjiä: meillä esim. *Eurytoma laricis* syö siperianlehtikuusen siemeniä. Jotkut ulkolaiset lajit ovat hämähäkkien ja kaskaiden munaloisia.

Suomelle uudet lajit/new species to Finland

* *Bruchophagus ater* (Walker, 1832). Tavattu Suomea lähinnä Ruotsista. Lajin yksilöitä kasvatettiin nurmipuntarpään (*Alopecurus pratensis*) talvehtineista korsista yhdessä paljon hoikemman *Tetramesa*-lajin kanssa Hämeenlinnasta (Hättilä, 676:336) ja Janakkalasta (Hangastemäki, 6755:3369) 1980-luvulla (V. Vikberg leg. & det.).

* *Eurytoma palustris* Erdős, 1957. *Tb*: Hankasalmi (Suosalu, 6925:3467), 11.7.2009, 1 ♀, Konnevesi (biol. asema, 6945:3466), 11.7.2009, 4 ♀, M. Koponen. Isäntä järviruo'olla (*Phragmites*) elävä *Lipara lucens*-kärpänen (Diptera, Chloropidae).

* *Systole tuonela* Claridge, 1959. *Sa*: Mikkeli (Karkialampi, 684377:351185), 3.8.2014, 1 ♀, pensaikkoinen keto, M. Koponen (det. M. Koponen 2014). Yksilö (näytenumero <http://id.luomus.fi/GL.5018>) on kuvassa 1. Levinneisyys: Englanti, Alankomaat, Ruotsi, Romania ja Ukraina. Toukka syö pukinjuuren (*Pimpinella saxifraga*) ja porkkanan (*Daucus carota*) siemeniä.

Kuva 1. *Systole tuonela* Claridge, 1959 naaras sivulta. (Kuva Pekka Malinen)

Photo 1. *Systole tuonela* Claridge, 1959 lateral view (photo P. Malinen).

Suomen himmipistiäisten lajiluettelo kirjallisuusviittein/Check list of Eurytomidae of Finland

Eurytomidae

Eurytominae
Harmolitinae

Aximopsis Ashmead, 1904

nodularis (Boheman, 1836)

Forsius (1925), Hellén (1940, 1953), Herting (1977), Noyes (1998, 2002, 2015)

rubicola Giraud, 1866

Herting (1977)

Bruchophagus Ashmead, 1888

*ater (Walker, 1832)

Suomelle uusi laji

cylindricus Thomson, 1876

Hellén (1953, 1956)

gibbus (Boheman, 1836)

Peck (1963), Markkula (1966), Vikberg (1982), Noyes (1998, 2015), Popescu (2006), Fallahzadeh et al. (2009)

platypterus auct.

Hellén (1953)

ononis (Mayr, 1878)

Hellén (1953)

platypterus (Walker, 1834)

Vikberg (1982), Silfverberg (1986)

Eurytoma Illiger, 1807

Decatoma Spinola, 1811

Ipideurytoma Bouček & Novicky, 1954

Ahtola Claridge, 1961

aciculata Ratzeburg, 1848

Forsius (1915, 1925), Hellén (1923, 1940, 1953), Fulmek (1968), Silfverberg (1981)

afra Boheman, 1836

(Noyes 2015)

polygraphi (Ashmead, 1894)

Noyes (2002)

spessivtsevi (Bouček & Novicky, 1954)

Hellén (1955, 1956), Nuorteva (1957), Herting (1973)

annilai Hedqvist, 1974

Hedqvist (1974), Annila (1975a), Hellén (1976), Noyes (1998, 2002, 2015), Mitroiu (2012), Delvare et al. (2014)

arctica Thomson, 1876

Hellén (1953, 1956), Nuorteva (1956a, 1956b, 1957, 1963, 1964, 1971), Herting (1973, 1977), Noyes (1998, 2002, 2015),

Fallahzadeh et al. (2009), Mitroiu (2012),

blastophagi Hedqvist, 1963

rufipes auct. nec Walker, 1832

Lovaszy (1941), Hellén (1947)

brunniventris Ratzeburg, 1852

Hackman (1965), Hellén (1966), Vikberg (1982), Silfverberg (1986), Askew et al. (2013), Noyes (2015)

collaris Walker, 1832

Vikberg (1982), Silfverberg (1986)

compressa (Fabricius, 1794)

Vikberg (2005)

tibialis Boheman, 1836

curta auct. nec Walker, 1832

Forsius (1925a, 1925b), Hellén (1947, 1953), Thuneberg (1959)

crassinervis Thomson, 1876

Hellén (1953)

curculionum Mayr, 1878

Lovaszy (1941), Hellén (1947, 1953), Herting (1973), Noyes (1998, 2002, 2015)

cunculionum auct.

Fulmek (1968)

- cynipsea* Boheman, 1836
 Forsius (1925), Hellén (1940, 1953), Fulmek (1968), Herting (1977), Noyes (1998, 2002, 2015)
- danuvica* Erdős, 1955
 Claridge (1959a), Hellén (1966), Vikberg (2000)
- flavimana* Boheman, 1836
 Hellén (1953), Herting (1973), Noyes (1998, 2002, 2015)
- jaceae* Mayr, 1878
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986), Askew & al. (2006), Noyes (2015)
- kangasi* Hedqvist, 1966
 Hedqvist (1966), Hellén (1971), Noyes (1998, 2002, 2015), Delvare et al. (2014)
- laricis* Yano, 1918
 [Annila (1975b), Hellén (1976), siemenet Siperiasta], Vikberg & Valkeila (1977), Vikberg (1978), Silfverberg (1981),
 Noyes (1998, 2002, 2015), Delvare et al. (2014)
- mayri* Ashmead, 1887
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986), Askew & al. (2006), Noyes (2015)
- diastropi* Mayr, 1878; homonym
- minutula* Dalla Torre, 1898
minuta Zetterstedt, 1838, not Walker, 1832
 Zetterstedt (1838)
minutula Dalla Torre, 1898
 Hellén (1923, 1940, 1953)
- morio* Boheman, 1836
 Nuorteva (1957, 1963, 1971), Herting (1973), Noyes (1998, 2002, 2015), Zerova (2006), Fallahzadeh et al. (2009)
- ischioxanthos* Ratzeburg, 1844
 Lovaszy (1941), Hellén (1947)
- nigrita* Dalman, 1820
 Hellén (1953)
- nobbei* Mayr, 1878
 Lovaszy (1941), Hellén (1947)
- noxialis* (Portschinsky, 1881)
 Noyes (2002, 2015)
- suecica* Rosen, 1956
 Raatikainen (1960, 1962, 1966), Hellén (1961)
- obscura* Boheman, 1836
 Hellén (1953)
- *palustris* Erdős, 1957
 Suomelle uusi laji
- parvula* Thomson, 1876
 Hellén (1953)
- pollux* Claridge, 1959
 Vikberg (1982, 2000), Silfverberg (1986)
- robusta* Mayr, 1878
 Hellén (1953, 1956), Vikberg (2005)
- rosae* Nees, 1834
 Forsius (1925), Hellén (1940, 1953), Fulmek (1968), Herting (1977), Koponen & Vikberg (1984), Noyes (1998, 2002,
 2015), Fallahzadeh et al. (2009)
- roseni* Claridge, 1959
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
- rufipes* Walker, 1832
 Hellén (1953), Herting (1973), Noyes (1998, 2002, 2015)
- serratulae* (Fabricius, 1798)
 Jansson (1992), Vikberg (2005)
- tristis* Mayr, 1878
- sp. indet.
 Vikberg (2005)
tristis auct. nec Mayr, 1878
 Hellén (1953, 1956)
- strigifrons* Thomson, 1876
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986), Askew & al. (2006), Noyes (2015)
- tilicola* Hedqvist, 1966

Hedqvist (1966), Hellén (1971), Bouček (1977), Noyes (1998, 2002, 2015)
truncata Boheman, 1836

Hellén (1953), Vikberg (2011), Noyes (2015)

verticillata (Fabricius, 1798)

Forsius (1915), Hellén (1923, 1940, 1953)

appendigaster auct. nec (Swederus, 1795)

Hellén (1953), Fulmek (1968)

abrotani auct., nec (Panzer, 1801)

Nylander (1859), Hellén (1923, 1940)

Mangoma Subba Rao, 1986

salicis (Walker, 1834)

Noyes (2012, 2015), Lotfalizadeh et al. (2007)

salicis (Thomson, 1876)

Hellén (1953), Thuneberg (1959), Fulmek (1968), Herting (1977), Kangas (1985), Noyes (1998)

Sycophila Walker, 1871

Eudecatoma Ashmead, 1888

Decatoma auct.

biguttata (Swederus, 1795)

Forsius (1925), Hellén (1940, 1953), Fulmek (1968), Silfverberg (1981)

concinna (Boheman, 1836)

Hellén (1953)

fasciata (Thomson, 1876)

Claridge (1959b), Valkeila (1959), Hellén (1961), Fulmek (1968), Herting (1978), Noyes (2002, 2015)

stagnalis (Erdős, 1947)

Noyes (2002), Mitroiu (2012)

flavicollis (Walker, 1834)

Vikberg (1982), Silfverberg (1986), Askew et al. (2013), Noyes (2015)

mellea (Curtis, 1831)

Hellén (1953)

scorzoneræ (Mayr, 1905)

Hellén (1953)

submutica (Thomson, 1876)

Forsius (1925), Hellén (1940, 1953), Fulmek (1968), Herting (1977), Noyes (1998, 2002, 2015), Mitroiu (2012),

Fallahzadeh et al. (2009)

variegata (Curtis, 1831)

Hellén (1953)

Systole Walker, 1832

albipennis Walker, 1832

Hellén (1953)

*tuonela Claridge, 1959

Suomelle uusi laji

Tetramesa Walker, 1848

Isosoma Walker, 1832; nec Billberg, 1820

Harmolita Motschulsky, 1863

Isthmosoma Hedicke, 1921

brevicollis (Walker, 1836)

hieronymi (Hedicke, 1921)

[Forsius (1924)], Krogerus (1932), Hellén (1940)

brevicornis (Walker, 1832)

Vikberg (1982), Silfverberg (1986)

brischkei (Schlechtendal, 1891)

brischkei (Hedicke, 1921)

Krogerus (1932), Hellén (1947, 1953)

calamagrostidis (Schlechtendal, 1891)

Reuter (1901), Hellén (1923, 1940, 1953), Vikberg (2000)

cornuta (Walker, 1832)

- Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
eximia (Giraud, 1863)
 Krogerus (1932), Hellén (1947, 1953, 1962), Vikberg (2000)
fulvicollis (Walker, 1832)
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
hyalipennis (Walker, 1832)
 Krogerus (1932), Hellén (1947, 1953), Silfverberg (1981)
graminicola (Giraud, 1863)
 Reuter (1907), Hellén (1923, 1940, 1953)
linearis (Walker, 1832)
hordei (Hedicke, 1921), nec Harris (1830)
 Forsius (1925), Hellén (1940, 1953)
longicornis (Walker, 1832)
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
longula (Dalman, 1820)
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
petiolata (Walker, 1832)
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
poae (Schlechtendal, 1891)
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)
viktorina Szelényi, 1968
 Vikberg (1982), Silfverberg (1986)

Kirjallisuutta

- Annala, E. 1975a: The biology of *Pissodes validirostris* Gyll. (Col., Curculionidae) and its harmfulness, especially in scots pine seed orchards. Käpypikikärsäkkään (*Pissodes validirostris* Gyll., Col., Curculionidae) biologia ja vahingollisuus erityisesti männyn siemenviljelmillä. Comm. Inst. Forest. Fennica 85(6): 1–95.
- Annala, E. 1975b: *Eurytoma laricis* Yano (Hym., Eurytomidae) found in Finland in *Larix* seeds from the Novosibirsk region. Ann. Entomol. Fennici 41: 144.
- Askew, R. R., Plantard, O., Gómez, J. F., Hernandez Nieves, M. & Nieves-Aldrey, J. L. 2006: Catalogue of parasitoids and inquiline in galls of Aylacini, Diploleptini and Pediaapidini (Hym., Cynipidae) in West Palaearctic. Zootaxa 1301: 3–60.
- Askew, R. R., Melika, G., Pujade-Villar, J., Schönrogge, K., Stone, G. N. & Nieves-Aldrey, J. L. 2013: Catalogue of parasitoids and inquilines in cynipid oak galls in the West Palaearctic. Zootaxa 3643(1): 11, 18, 62, 69.
- Bouček, Z. 1977: A faunistic review of the Yugoslavian Chalcidoidea (Parasitic Hymenoptera). Acta Entomologica Jugoslavica, Supplement 13. 146 pp.
- Bouček, Z. & Delvare, G. 1992: The identities of species described or classified under *Chalcis* by J. C. Fabricius. Memoirs Am. Entomol. Inst. 53: 11–48, 443–466.
- Bouček, Z. & Graham, M. W. R. de V. 1978: Chalcidoidea. In: Fitton, M. G. et al. A check list of British insects. Second Edition (completely revised) p. 67–110. Handbooks for the identification of British insects 11 (4), ix + 159 pp. London.
- Claridge, M. F. 1959a: The identity of *Eurytoma appendigaster* (Swederus, 1795) (Hym., Eurytomidae), together with descriptions of some closely allied species bred from Gramineae. Entomologist's Mon. Mag. 95: 2–13.
- Claridge, M. F. 1959b: A contribution to the biology and taxonomy of the British species of the genus *Eudecatoma* Ashmead (= *Decatoma* auctt. nec Spinola) (Hym., Eurytomidae). Trans. Soc. Br. Entomol. 13: 149–168.
- Delvare, G., Gebiola, M., Zeiri, A. & Garonna, A. P. 2014: Revision and phylogeny of the European species of the *Eurytoma morio* species group (Hymenoptera, Eurytomidae), parasitoids of bark and wood boring beetles. Zoological Journal of the Linnean Society 171: 370–421.
- Fallahzadeh, M., Narendran, T. V. & Saghaei, N. 2009: Insecta, Hymenoptera, Chalcidoidea, Eurytomidae and Torymidae in Iran. – Check List Journal of Species Lists and Distribution. ISSN 1809-127X (online edition). www.checklist.org.br
- Ferrière, C. 1950: Notes sur les *Eurytoma* (Hym., Chalcidoidea). I. les types de Thomson et de Mayr. Mitt. Schweiz. Entomol. Ges. 23: 377–410.
- Forsius, R. 1915: Om några kläckta parasitsteklar. Medd. Soc. Fauna Flora Fennica 41: 136–138.
- Forsius, R. 1924: Anmärkningsvärda galler. Notulae Entomol. 4: 128.
- Forsius, R. 1925a: Cecidologiske Beiträge II. Medd. Soc. Fauna Flora Fennica 48: 132–135.
- Forsius, R. 1925b: Über einige durch Zucht erhaltene Schlupfwespen aus Finnland. Medd. Soc. Fauna Flora Fennica 49: 62–70.
- Fulmek, L. 1968: Parasitinsekten der Insektengallen Europas. Beitr. Entomol. 18: 719–952.
- Hackman, W. 1965: Helsingin Yliopiston Eläinmuseon hyönteiskokoelmien kasvu toimintavuonna 1964–1965. Mem. Soc. Fauna Flora Fennica 41: 262–264.
- Hansson, C. 1991: A catalogue of the Chalcidoidea (Hymenoptera) described by C. G. Thomson, with a checklist of Swedish species. Entomologica scandinavica supplement 38: 1–70.
- Hedqvist, K.-J. 1966: Notes on some reared chalcid flies from Finland (Hym., Chalcidoidea). Ann. Entomol. Fennici 32: 194–199.
- Hedqvist, K.-J. 1974: A new *Eurytoma* species from *Pissodes validirostris* Gyll. and notes on some other species reared from the same host (Hym., Chalcidoidea, Eurytomidae and Ichneumonidae, Ichneumonidae and Braconidae). Ann. Entomol. Fennici 40: 28–30.
- Hedqvist, K.-J. 2003: Katalog över svenska Chalcidoidea [Catalogue of Swedish Chalcidoidea]. Entomologisk Tidskrift 124(1–2): 73–133.
- Hellén, W. 1923: Veränderungen in der Kenntnis der Insektenfauna Finnlands bis zum Jahr 1921. Notulae Entomol. 3: 29–32.
- Hellén, W. 1940: Enumeratio Insectorum Fenniae II Hymenoptera 2. Terebrantia. Helsinki, 32 s.
- Hellén, W. 1947: Verzeichnis der in den Jahren 1941–1945 für die Fauna Finnlands neu hinzugekommenen Insektenarten. Notulae Entomol. 26: 122–142.
- Hellén, W. 1953: Übersicht der Eurytomiden, Cleonymiden, Eupelmiden und Elasmiden Finnlands (Hym., Chalcididae). Notulae Entomol. 33: 13–20.
- Hellén, W. 1955: För landet nya parasitstekeln *Ipideurytoma spessivtsevi* Bouček & Novicky (Chalcididae). Notulae Entomol. 35: 92.
- Hellén, W. 1956: Verzeichnis der in den Jahren 1951–1955 für die Fauna Finnlands neu hinzugekommenen Insektenarten. Notulae Entomol. 36: 33–50.
- Hellén, W. 1961: Verzeichnis der in den Jahren 1951–1955 für die Fauna Finnlands neu hinzugekommenen Insektenarten. Notulae Entomol. 41: 105–124.
- Hellén, W. 1962: *Tetramesa eximia* Gir. - Notulae Entomol. 42: 149.
- Hellén, W. 1966: Verzeichnis der in den Jahren 1961–1965 für die Fauna Finnlands neu hinzugekommenen Insektenarten. Notulae Entomol. 46: 65–86.

- Hellén, W. 1971: Verzeichnis der in den Jahren 1966–1970 für die Fauna Finnlands neu hinzugekommenen Insektenarten. *Notulae Entomol.* 51: 73–91.
- Hellén, W. 1976: Verzeichnis der in den Jahren 1971–1975 für die Fauna Finnlands neu hinzugekommenen Insektenarten. *Notulae Entomol.* 56: 109–120.
- Herting, B. 1973: Coleoptera to Strepsiptera. - A catalogue of parasites and predators of terrestrial arthropods. Section A. Host or prey/enemy. 3: 185 pp. CAB, Institute of Biological Control.
- Herting, B. 1977: Hymenoptera. A catalogue of parasites and predators of terrestrial arthropods. Section A. Host or prey/enemy. 4: III + 206 pp. CAB, Institute of Biological Control.
- Herting, B. 1978: Neuroptera, Diptera, Siphonaptera. - A catalogue of parasites and predators of terrestrial arthropods. Section A. Host or prey/enemy. 5: 156 pp. CAB, Institute of Biological Control.
- Jansson, A. 1992: Distribution and dispersal of *Urophora cardui* (Diptera, Tephritidae) in Finland 1985-1991. *Entomol. Fennica* 2[1991](4): 211–216.
- Koponen, M. & Vikberg, V. 1984: Parasitic wasp (Hymenoptera, Parasitica) of Inari Lapland, excluding Ichneumonidae. *Kevo Notes* 7: 101–113.
- Krogerus, R. 1932: Über die Ökologie und Verbreitung der Arthropoden der Triebsandgebiete an den Küsten Finnlands. *Acta Zool. Fennica* 12: 1–308.
- Lotfalizadeh, H., Delvare, G. & Rasplus, J.-Y. 2007: Phylogenetic analysis of Eurytominae (Chalcidoidea, Eurytomidae) based on morphological characters. *Zoological Journal of the Linnean Society* 151: 441–510.
- Lovászky, P. 1941: Zur Kenntnis der Schlupfwespen einiger schädlichen Rindenkäfer. *Ann. Entomol. Fennici* 7: 194–203.
- Markkula, M. 1966: Apilan siemenkiilukainen—maallemme uusi tuhohyönteinen (*Bruchophagus gibbus*—a pest new to Finland). *Koetointo ja Käytäntö* 23(8): 31.
- Noyes, J. S. 1998: Catalogue of the Chalcidoidea of the World. Biodiversity Catalogue Database and Image Library CD-ROM Series.
- Noyes, J. S. 2002: Interactive Catalogue of World Chalcidoidea 2001. Taxapad 2001.
- Noyes, J. S. 2015: Universal Chalcidoidea Database. World Wide Web electronic publication. <http://www.nhm.ac.uk/chalcidoids> (accessed 10 January 2016).
- Nuorteva, M. 1956a: Über den Fichtenstamm-Bastkäfer, *Hylurgops palliatus* Gyll., und seine Insektenfeinde. *Selostus: Tutkimuksia vaippanilurista, Hylurgops palliatus* Gyll., ja sen hyönteisvihollisista. *Acta Entomol. Fennica* 13: 1–116.
- Nuorteva, M. 1956b: *Ips amitinus* Eichh. kaarnakuoriaisen esiintymisestä Suomessa. Referat: Über das Auftreten des *Ips amitinus* Eichh. (Col., Scolytidae) in Finnland. *Ann. Entomol. Fennici* 22: 168–170.
- Nuorteva, M. 1957: Zur Kenntnis der paratrischen Hymenopteren der Borkenkäfer Finnlands. *Ann. Entomol. Fennici* 23: 47–71.
- Nuorteva, M. 1963: Die Borkenkäfer (Col., Scolytidae) von Viro-lahti, Südfinnland, und deren natürliche Insektenfeinde. *Ann. Entomol. Fennici* 29: 281–282.
- Nuorteva, M. 1964: Über den Einfluss der menge des Brutmaterials auf die Vermehrlichkeit und die natürlichen Feinde des Grossen Waldgärtners, *Blastophagus piniperda* L. (Col., Scolytidae). *Ann. Entomol. Fennici* 30: 1–17.
- Nuorteva, M. 1971: Die Borkenkäfer (Col., Scolytidae) und deren Insektenfeinde im Kirchspiel Kuusamo, Nordfinnland. *Ann. Entomol. Fennici* 37: 65–72.
- Nylander, W. 1859: Strödda anteckningar 1. Bidrag till kändedomen om Finlands natur och folk 3: 245–248.
- Peck, O. 1963: A catalogue of Nearctic Chalcidoidea (Insecta: Hymenoptera). *Can. Entomol. (Supplement) Supple* 30: 1–1092.
- Popescu, I. E. 2006: Torymid and eurytomid wasps (Hymenoptera, Chalcidoidea: Torymidae, Eurytomidae) of Piatra Craiului National Park (Brasov, Romania). *Research in Piatra Craiului National Park* 2:172. Editura Universitatii “Transilvani” Brasov.
- Mitroiu, M.-D. 2013: Family Eurytomidae. In: Mitroiu Fauna Europaea Version 2.6.2. <http://www.faunaeur.org>. (accessed 18 December 2014).
- Raatikainen, M. 1960: *Eurytoma suecica* Rosen (Hym., Eurytomidae) todettu Suomesta. *Eurytoma suecica* Rosen in Finland festgestellt. *Ann. Entomol. Fennici* 26: 298, 304.
- Raatikainen, M. 1962: Hymenoptera species occurring in stems of spring wheat and the damage caused by them to wheat crops in Finland. *Selostus: Kevätvehnän korsissa esiintyvistä pistäisistä ja niiden aiheuttamista vioituksista Suomessa*. *Ann. Agr. Fennici* 1: 217–225.
- Reuter, E. 1901: Kertomus tuhohyönteisten esiintymisestä Suomessa vuonna 1900. *Maanviljelyshallituksen Tiedonantoja* N:o 35: 1–38.
- Reuter, E. 1907: Några hymenopteroecidier. *Medd. Soc. Fauna Flora Fennica* 34: 64–66.
- Silfverberg, H. 1981: Additions to the Finnish insect fauna during the years 1976-1980. *Notulae Entomol.* 61: 45–61.
- Silfverberg, H. 1986: Additions to the Finnish insect fauna during the years 1981–1985. *Notulae Entomol.* 66: 131–152.
- Thuneberg, E. 1959: Ein kleiner Beitrag zur Kenntnis der Schlupfwespen Finnlands. *Notulae Entomol* 39: 23–24.
- Valkeila, E. 1959: Beiträge zur Erzwespenfauna (Hym., Chalcidoidea) Finnlands. *Ann. Entomol. Fennici* 25: 180–181.
- Vikberg, V. 1978: Suomen faunalle uusia pistäislajeja. *Notulae Entomol.* 58: 177.
- Vikberg, V. 1982: Additions to the chalcid fauna of Finland (Hymenoptera, Chalcidoidea). *Notulae Entomol.* 62: 129–142.
- Vikberg, V. 2000: Hietakastikka, *Calamagrostis epigeios*. Tiedonanto Suomen Hyönteistieteellisen Seuran kokouksessa 14.4.2000.
- Vikberg, V. 2005: Orakärpänen (*Urophora cardui*) ja sen kiilukaisloiset Etelä-Suomessa [The thistle stem gall-fly (*Urophora cardui*) and its chalcidoid parasitoids in southern Finland (Hymenoptera: Chalcidoidea: Eulophidae, Eupelmidae, Eurytomidae, Pteromalidae, Torymidae)]. *Sahlbergia* 10(1): 30–49.
- Vikberg, V. 2011: *Torymus ventralis* (Fonscolombe) and *Torymus maculatus* sp. n. from Finland and *Torymus maculosus* sp. n. from Corfu, Greece (Hymenoptera: Chalcidoidea: Torymidae). *Entomologica Fennica* 22: 155.
- Vikberg, V. & Valkeila, E. 1977: Chalcid flies reared from cones of *Larix* spp. in Hämeenlinna, southern Finland, with notes on Finnish species of Euneura (Hym., Eurytomidae, Eupelmidae, Pteromalidae, Eulophidae). *Ann. Entomol. Fennici* 43: 36–39.
- Zerova, M. D. 2006: The first record of *Eurytoma morio* (Hymenoptera, Eurytomidae) from Yemen. *Vestnik Zoologii, Kiev* 40 (5): 472.
- Zetterstedt, J. W. 1838: *Insecta Lapponica descripta: Sectio secunda. Hymenoptera. Lipsiae*, 326–476.